

ΣΑΜΟΥΗΛ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΗΣ ΑΙΓΙΝΗΣ*

Κατὰ τὴν 15 ἰουλίου 1833 ὅτε συνεδρίασεν εἰς Ναύπλιον ἡ συνέλευσις τῶν ἐν Ἑλλάδι ἀρχιερέων πρὸς ἔγκρισιν τῶν ὑπὸ τῆς ἐπιταμελοῦς ἐπιτροπείας θεοπισθέντων περὶ ἀνακηρύξεως τοῦ αὐτοκεφάλου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος¹, δὲν ἐπαρουσίασεν κατ' αὐτὴν τότε ὁ πρόφῃν Ἐλασσώνος Σαμουήλ, ἢ διότι δὲν ἐτύγχανεν ὦν κατ' ἐκεῖνον τὸν καιρὸν ἐν Ναυπλίῳ εἴτε διότι, πιθανώτερον, δὲν ἤθελεν γὰ λάβῃ μέρος εἰς τὸ συνέδριον ἐκεῖνο. Πάντως κατ' αὐγουστον τοῦ 1833 παρεπίδημι ἐν Ναυπλίῳ ἐπότε κατὰ τὴν 4ην τοῦ αὐτοῦ μηνός, ὡς ἔφθηνμεν εἰπόντες, ἐγένετο ἐπίτροπος τοῦ προέδρου τῆς ἱερᾶς συνόδου ἐν Κορίνθῳ. Ἡ Γραμματεία τῶν Ἐκκλησιαστικῶν δι' ἀνακοινώσεώς της ἀπὸ 27 ὀκτωβρίου 1833 ἐγνωστοποίησεν ὅτι μετὰ πέντε ἐτέρων ἀρχιερέων, μὴ τὸ κατ' ἀρχὰς στερεζάντων εἰς τὴν ὑπογραφήν τοῦ λεγομένου πρωτοκόλλου τῶν ἀρχιερέων, ὑπέγραψεν ἐν τέλει τὸ πρωτόκολλον τοῦτο περὶ ἰδρύσεως συνόδου κ.λ.π. καὶ ὁ πρόφῃν Ἐλασσώνος Σαμουήλ².

Καθορισθεῖσάν δια ἀδιατάγματος τῶν ἐπαρχιῶν τοῦ κράτους, ὠρίσθησαν αἱ ἐπίσκοποι τοῦ βασιλείου, δι' ἐτέρου δὲ διατάγματος ἀπὸ 21 νοεμβρίου 1833 ἐτοποιηθήθησαν εἰς ταύτας οἱ ἐν Ἑλλάδι εὐρισκόμενοι ἀρχιερεῖς κανονικοὶ καὶ πρόσφυγες³. Ὁ μητροπολίτης Σαμουήλ ἐτοποιηθήθη εἰς τὴν ἐπισκοπὴν Αἰγίνης⁴ (νησοὶ Αἶγινα καὶ Σαλαμίς), διαδεχθεὶς τὸν Γεράσιμον Πάλλην. ἐκ περιφανοῦς τοῦ Φαναρίου οἴκου καταγόμενος, ὅστις ἐτοποιηθήθη εἰς τὴν νεωστὶ τότε ὡς προσωρινὴν ἰδρυθεῖσαν ἐπισκοπὴν Ὑδρας καὶ Τιπαρήνου (δηλαδὴ Σπετσῶν)⁵. Τὸν εἰς τὴν ἐπισκοπὴν Αἰγίνης διορισμὸν αὐτοῦ ἀνεκοινώσατο αὐτῷ δι' ἐγγράφων ἢ τε γραμματεία τῶν ἐκκλησιαστικῶν καὶ ἡ ἱερὰ σύνοδος, ἀμέσως κατωτέρω παρατιθεμένων:

* Συνέχεια ἐκ τοῦ προηγουμένου τεύχους σ. 164.

1. **Χρυσοστόμου Α. Παπαδπούλου**, ἱστορία τῆς ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος. τόμ. Α'. ἐν Ἀθήναις 1920. σελ. 96—102.

2. Οἱ ἕτεροι τέσσαρες ἀρχιερεῖς ἦσαν ὁ τότε Παροναξίας καὶ εἴτα Ἀκαρνανίας καὶ Αἰτωλίας Ἱερόθεος (†1851), ὁ Αἰτῆας καὶ Ἀγράφων εἴτα Καλλιθέρο μῆς Δοσίθεος (†1842), ὁ Σκύρου Γρηγόριος (†1837) καὶ ὁ πρόφῃν Σταγῶν Ἀμβρόσιος. **Κ. Οἰκονόμου**, ἐνθ' ἀνωτ. σελ. 216.

3. **Κ. Οἰκονόμου**, ἐνθ' ἀνωτ. σελ. 217—220. **Χρυσοστόμου Σ. Μποῦα**, ἐνθ' ἀνωτ. σελ. 5.

4. **Κ. Οἰκονόμου**, ἐνθ' ἀνωτ. σελ. 219. Πρὸ τοῦ διατάγματος τούτου ἡ Αἶγινα ἀπετέλει μητρόπολιν ὑπὸ τὸν τίλον Αἰγίνης καὶ Ὑδρας. (νησοὶ Αἶγινα Ὑδρα, Πόρος, Ἀγιάστριον). 4. **Χελιώτου**, οἱ κατὰ τὸν ιη'. καὶ ιθ'. αἰῶνα ἀρχιερεῖς Αἰγίνης καὶ Ὑδρας. ἐν περιοδικῷ «Μεσαιωνικὰ Γράμματα» τόμ. Β' ἐν Ἀθήναις 1935. σελ. 155.

5. Ὁ Γεράσιμος Πάλλης ἐχειροτονήθη Αἰγίνης καὶ Ὑδρας κατὰ τὸ ἔτος 1813. Τῷ 1833 ἐγένετο Ὑδρας καὶ Τιπαρήνου, ἐξ ἧς τὴν 28 ὀκτωβρίου 1842 ἐγένετο Ἀργοῦδος κατ' ἰούνιον τοῦ 1843 ἀπεβίωσεν. Περὶ τῆς μητροπόλεως Ὑδρας καὶ Σπετσῶν, ἴδε: **Χρυσοστόμου. Σ. Μποῦα**, ἐνθ' ἀνωτ. σελ. 24.

Ἄρ. Πρωτ. 1819

Ἄρ. Διεκ. 1220

Βασιλείον τῆς Ἑλλάδος

Ἡ ἐπὶ τῶν
Ἐκκλησιαστικῶν καὶ τῆς δημοσίας ἐκπαιδεύσεως
Γραμματεία τῆς Ἐπικρατείας.

Πρὸς τὸν Σεβασμιώτατον Μητροπολίτην
πρῶτον Ἐλασσώνος Κύριον Σαμουήλ.

Ἡ Α. Μ. ὁ Σεβαστὸς ἡμῶν Μονάρχης ηὐδόκησε νὰ ἀναθέσῃ εἰς τὴν Σεβασμιότητά σας διὰ τοῦ ἀπὸ 21 Νοεμβρίου Βασιλικοῦ Αὐτοῦ Διατάγματος τὴν πνευματικὴν διεξαγωγὴν τῆς ἐπισκοπῆς Αἰγίνης, προσδιορισθείσης ἤδη κατὰ τὴν προσωρινὴν τῶν ἐπισκοπῶν τοῦ Κράτους διαίρεσιν διὰ τοῦ ἀπὸ 20 Νοεμβρίου Βασιλικοῦ Διατάγματος.

Ἀμφοτέρων τῶν διαταγμάτων τούτων σᾶς κοινοποιεῖται τὸ ἀντίτυπον πρὸς πληροφορίαν σας καὶ συγχρόνως προσκαλεῖσθε νὰ παρευρεθῆτε αὐριον περὶ τὴν 10 ὥραν πρὸ Μεσημβρίας εἰς τὸ γραφεῖον τῆς ἐπὶ τῶν Ἐκκλησιαστικῶν κ.λ.π. Γραμματείας διὰ νὰ δώσετε τὸν ὅρκον τῆς Πίστεως, καθὼς διαλαμβάνει τὸ Βασιλικὸν Διάταγμα.

Ἐν Ναυπλίῳ τῇ (ἐφθααμένον) Νοεβρίου 1833.

Ὁ ἐπὶ τῶν ἐκκλησιαστικῶν κ.λ.π.
Γραμματεὺς τῆς Ἐπικρατείας
Κωνστ. Δ. Σχινᾶς.

Τ. Σ.

Ἄρ. Πρ. 291

Ἄρ. Διεκ. 134.

Ἐν Ναυπλίῳ
τῆν 2 Δεκεμβρίου
1833

Βασιλείον τῆς Ἑλλάδος

Ἡ Ἱερὰ Σύνοδος τοῦ Βασιλείου

Πρὸς τὸν Σεβασμιώτατον Μητροπολίτην
ἅγιον Αἰγίνης Κύριον Σαμουήλ.

Ἡ Σύνοδος ἐν ᾧ Σᾶς συγχαίρει περὶ τοῦ διορισμοῦ Σας εἰς τὴν Ἐπισκοπὴν Αἰγίνης, κατὰ τὸ ἀπὸ 21 Νοεμβρίου /3 Δεκεμβρίου Βασιλικὸν διάταγμα, ἐπισυνάπτει.

α'. τὴν Συνοδικὴν πρᾶξιν πρὸς τοὺς ὑπὸ τὴν ἐπισκοπὴν Σας λαοὺς, καὶ
β'. τὰς ὁδηγίας, ἀφορώσας προσωρινῶς τὰ χρεῖα καὶ τὰς ἐργασίας Σας,
πεποιθυῖα, ὅτι θέλετε δικαιοῦσαι τὸν διορισμὸν Σας κατὰ τὴν ἐμπιστοσύνην τῆς Α.Μ. τοῦ Βασιλέως.

Ἐγρῖνεται

Ἐν Ναυπλίῳ τῇ 2 Δεκεμβρίου
1933

Ὁ ἐπὶ τῶν Ἐκκλ. κ.τ.λ. Γραμματεὺς
τῆς Ἐπικρατείας
Κωνστ. Δ. Σχινᾶς

Τ. Σ.

Τὰ Μέλη

† ὁ Κορινθίας Κύριλλος, πρόεδρος

† ὁ Βοιωτίας Παΐσιος

† ὁ Θήρας Ζαχαρίας

† ὁ Ἀργολίδος Κύριλλος

† ὁ Μεσσήνης Ἰωσήφ:

Ὁ Γραμματεὺς

Θ. Φαρμακίδης

Ποία ἡ δράσις αὐτοῦ καὶ τινα προβλήματα ἀντεμετώπισεν ὁ Σαμουήλ ὡς μητροπολίτης Αἰγίνης θὰ πραγματευθῶμεν εἰς ἰδίαν μελέτην ἐπὶ τῇ θάσει τῶν ὑπηρεσιακῶν ἐγγράφων τῆς ἐπισκοπῆς Αἰγίνης, τῶν σφζομένων ἐν τῷ πλειστάκις μνημονευθέντι ἀρχεῖφ αὐτοῦ. Κατὰ μάιον τοῦ 1852, ὑπὲργήρως πλέον, ἐκλήθη παρὰ τοῦ ὑπουργείου τῶν ἐκκλησιαστικῶν ὡς μέλος συνοδικῶν πρὸς συμπλήρωσιν τῆς ἱεράς συνόδου, ἥτις συνέκειτο τότε ἐκ τριῶν μόνον μελῶν, ἃ τε τῶν δύο μελῶν αὐτῆς ἀπελθόντων εἰς τὴν ἀγῆρω μακαριότητα². Εἶχε μόλις τότε διὰ τοῦ συνοδικοῦ τόμου (1850) ἀνακηρυχθῆ ὑπὸ τοῦ προσκυνητοῦ οἴκου μινικοῦ πατριαρχείου ἡ ἀνεκαρτησία τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος ἐπιθέσεις κατὰ τοῦ τόμου σφοδραὶ καὶ συζητήσεις πείσιμονες περὶξ αὐτοῦ ἐγένοντο³, ἡ δὲ κυβέρνησις παρασυρθεῖσα ἐκ τῶν ἐλευθεροφρόνων ἐνίων γνωμῶν περὶ τῆς διοικήσεως καθόλου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος καὶ τῆς σχέσεως αὐτῆς πρὸς τὴν Μ. Ἐκκλησίαν, συνέταξε τὰ περίφημα νομοσχέδια τὰ ἰδόντα τὸ φῶς ὡς νόμους Σ καὶ ΣΑ', καὶ ἄτινα ὑπέβαλε πρὸ τῆς ἐπιψηφισέως του ὑπὸ τὴν κρίσιν τῆς συνόδου⁴. Ἐπειδὴ οὗτος (ὁ Σαμουήλ), κατὰ τὴν φράσιν τοῦ αἰοδίζιμου Κ. Οἰκονόμου «κατέβρα κατὰ τῶν ἐκκλησιαστικῶν νομοσχεδίων . . . διατάττεται προφορικῶς παρὰ τοῦ ὑπουργοῦ, ἐπισείοντος τῶν οὐκ ἀνεπιλήπτως δεβιωμένων αὐτῶ πονηλασίαν. Ἰνα δι' ἀναφορὰς πρὸς τὴν Σύνοδον παραιτηθῆ τῆς ἐπισκοπῆς»⁵. Ὑποβαλὼν τῇ ἱερᾷ συνόδῳ τὴν ἑαυτοῦ παραίτησιν καὶ ταύ-

1. **Κ. Οἰκονόμου**, ἐνθ' ἀνωτ. σελ. 592. Ἴδου καὶ τὸ ἐγγράφον τῆς προσκλήσεως αὐτοῦ εἰς τὴν σύνοδον: «Ἀριθ. πρωτ. 1894

Διεκπ. 1367

λίαν κατεπεῖγον

Βασιλείον τῆς Ἑλλάδος

Ἀθῆνας.

Τὸ ὑπουργεῖον

τῇ Μαΐου 1852

τῶν ἐκκλησιαστ. καὶ τῆς Δημοσίας

Ἐκπαιδεύσεως.

Πρὸς τὸν κατὰ τὴν ἐπισκοπὴν Αἰγίνης Σ. Μητροπολίτην.

Ἄμα λαβόντες τὴν παροῦσαν προσκαλεῖσθε νὰ προσέλθητε εἰς Ἀθῆνας ἀνευ ἀναβολῆς, καὶ εἰ δυνατόν ἐντός τῆς αἰθρίας ἵνα ἀναλάβητε τὰ ὑψηλά ἔργα τὰ ὁποῖα ἀνετέθησαν εἰς ὑμᾶς, εἰς Μέλος Συνοδικῶν, καθὰ ἐγνωτε ἤδη ἐκ τοῦ ὑπ' ἀριθ: ἐγγράφου ἡμῶν

Ὁ ὑπουργός

Σταῦρος Βλάχος

2 Ἦσαν δ' οὗτοι οἱ μητροπολίται Κυνουρίας Διονύσιος Παρδαλός († 21 Ἰανουαρίου 1852) καὶ Δοκρίδος Ἀγαθάγγελος († 8 Μαΐου 1852). Περὶ μὲν τοῦ Κυνουρίας Διονυσίου, ἀνάγνωθι: **Κ. Οἰκονόμου**, ἐνθ' ἀνωτ. σελίς 589 σημ. α', περὶ δὲ τοῦ Δοκρίδος Ἀγαθαγγέλου. Ἴδε: **Ἀνδρέου Τριανταφύλλου**, ὁ μητροπολίτης Δοκρίδος Ἀγαθαγγέλου, ἐν περιοδικῷ «Ἱερὸς Σύνδεσμος» ἐτ. I. Ἀθῆναι, 1914, ἀριθ. φυλ. 222.

3. [**Θεοκλήτου Φαρμακίδου**] ὁ συνοδικὸς τόμος ἡ περὶ ἀληθείας. Ἀθῆναι 1852. Ἐφημερίς «Ἀθηνᾶ» ἐτ. 852 ἀριθμ. 1862.

4. Περὶ τῶν νόμων, τούτων ἴδε: **Κ. Οἰκονόμου**, ἐνθ' ἀνωτ. 612-659. **Χρυσοστόμου Α. Παπαδοπούλου** ἐνθ' ἀνωτ. 394-412.

5. **Κ. Οἰκονόμου**, ἐνθ' ἀνωτ. σελ. 661.

της προτεινάσης αὐτὴν τῷ ὑπουργεῖῳ τῇ 18 Ἰουλίου 1852, εὐθὺς (τῇ 19 Ἰουλίου 1852) ἐκδίδεται διάταγμα ἀποδεχόμενον τὴν παραίτησιν αὐτοῦ, μετὰ μηνιαίου ἐπιδόματος 200 δραχμῶν, ἀπὸ τῆς ἐπισκοπῆς, «ὡς ἔνεκα τοῦ γήρωσ καὶ τῆς σωματικῆς ἀσθενείας» οἰκιοθελῶς δῆθεν παραιτηθέντος¹. Ὁ τε ὑπουργὸς τῶν ἐκκλησιαστικῶν καὶ ἡ ἱερά συνόδος δι' ἐγγράφων αὐτῶν ἀνεκοίνωσαν τὰ τῆς ἀποδοχῆς τῆς παραίτησεως αὐτῷ, ὃ δὲ μητροπολίτης Ἀθηνῶν Νεόφυτος Μεταξᾶς († 1861), ὃ ἀπὸ Ταλαντίου², δι' ἐγγράφου ἐγνώρισε τὴν συγχώνευσιν τῆς ἐπισκοπῆς Αἰγίνης μετὰ τῆς μητροπόλεως Ἀθηνῶν καὶ προσκάλεσεν ὅπως εἰς τὸν ἀρχιερατικὸν αὐτοῦ ἐπίτροπον, ἐν πρωτοκόλλῳ, παραδώσῃ τὰ τῆς κατὰ τὴν ἀρχιερατικῆς ἐπισκοπῆς. Ἴδου καὶ τὰ προαναφερθέντα περὶ ἀποδοχῆς τῆς παραίτησεως καὶ παραδόσεως τῆς ἐπισκοπῆς ἔγγραφα:

«Ἀριθ. Πρωτ. 3097
Διεκπ. 2050
Ἐν Ἀθήναις,
τῇ 22 Ἰουλίου 1852

Βασιλεῖον τῆς Ἑλλάδος

Τὸ ὑπουργεῖον
τῶν Ἐκκλησιαστ. καὶ τῆς Δημοσίας Ἐκπαιδεύσεως

Πρὸς τὸν μέχρι τοῦδε κατὰ τὴν ἐπισκοπὴν Αἰγίνης
Σ. Μητροπολίτην Κύριον Σαμουήλ.

Γνωστοποιούμεν διὰ τοῦ παρόντος εἰς τὴν ὑμετέραν Σεβασμιότητα, ὅτι ἐπὶ τῇ Συνοδικῇ ἐκθέσει, δι' ἧς ἡ Ἱερά Σύνοδος τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, ὑποβαλοῦσα εἰς τὴν Βασιλικὴν Κυβέρνησιν τὴν ἀναφορὰν Σας 18 μηνὸς φθίνοντος περὶ τῆς ἔνεκεν τοῦ γήρωσ καὶ τῶν συνεπομένων τῷ γήρω ἀσθενειῶν παραίτησεώς Σας οὐ μόνον ἐκ τῆς ἐπισκοπῆς Αἰγίνης, ἐν ἣ ἦτε καθιστάμενος, ἀλλὰ καὶ ἀπὸ πάσης ἄλλης ἐνεργείας ἐπισκοπικῆς θέσεως, ἀπεδέξατο αὐτὴν τὴν παραίτησίν Σας κατὰ τὸ ἄρθρον Δ' τοῦ Σ' νόμου, καὶ συγχρόνως ἵνα χορηγῆται εἰς ὑμᾶς ἢ κατὰ τὸ στ' ἄρθρον τοῦ ἰδίου νόμου ὠρισμένη περιθάλψις. Ἡ αὐτοῦ Μεγαλειότης, λαβοῦσα ὑπ' ὄψιν τὰ προσησθέντα ἄρθρα Δ' καὶ στ' τοῦ εἰρημένου νόμου, ἠδόκησε νὰ ἐκδώσῃ τῇ 19ῃ τοῦ μηνὸς φθίνοντος Βασιλικὸν Διάταγμα, δυνάμει τοῦ ὁποίου, ἦν μὲν οἰκιοθελῶς ἐξητήσατε παραίτησιν ἐκ τῆς ἐπισκοπῆς Αἰγίνης καὶ ἐκ πάσης ἄλλης ἐνεργείας ἐπισκοπικῆς θέσεως ἔνεκα τοῦ γήρωσ καὶ τῆς σωματικῆς ἀσθενείας ὑμῶν γίνεται αὕτη δεκτὴ. Χορηγεῖται δὲ εἰς ὑμᾶς τὸν μέχρι τοῦδε Αἰγίνης Σ. Ἀρχιερέα περιθάλψις Διακοσίων (200) Δραχμῶν κατὰ μῆνα.

Ταῦτα διὰ τοῦ παρόντος ἐξαγγέλλοντες συγκαίρομεν ὑμῖν ἔνεκα τῆς περὶ τὴν ὑμετέραν Σεβασμιότητα συμπαιθείας ἅμα τε καὶ προνοίας τῆς Βασιλικῆς Κυβερνήσεως.

Ὁ ὑπουργὸς
Σταῦρος Βλάχος

Μ. Καλλιφρονᾶς

Περὶ παραδοχῆς τῆς παραίτησεώς του
καὶ περὶ ἀπονομῆς μηνιαίας περιθάλψεως.

1. Βλ. τὸ διάταγμα ἐν Ἐφημ. τῆς Κυβερνήσεως, τοῦ ἔτους 1852, ἀριθ. 201 σελ. 200.

2. Περὶ τοῦ διακρεποῦς τούτου ἐστὶν ἔργον, ἴθε: **Χρυσοστόμου Α. Παπαδοπούλου**, ἐνθ' ἄνωτ. σελ. 367—370.

«Ἀριθ. Πρωτ. 2637—2680
Διεκπ. 505.

Βασιλείον τῆς Ἑλλάδος

Ἐν Ἀθῆναις
τῆν 5. Σεπτεμβρίου
1852

Ἡ Ἱερὰ Σύνοδος τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος

Πρὸς τὸν Σεβασμιώτατον Μητροπολίτην πρῶην Αἰγίνης

Συγγωνευθεῖσιν ἤδη τῆς ἡς ἐπισκοπεύετε ἐπισκοπῆς Αἰγίνης μετὰ τῆς Μητροπόλεως Ἀθηνῶν, καὶ παραδεχθεῖσιν τῆς ἀπὸ πάσης ἐπισκοπικῆς θέσεως ζητηθείσης παραιτήσεως ὑμῶν δι' οὗς ἀναφέρομαι λόγους διὰ τῆς ἀπὸ 18 Ἰουλίου ἐ.ε. πρὸς τὴν Σύνοδον ἀναφορᾶς σας, ἣ αὐτοῦ Μεγαλειότης ὁ Βασιλεὺς ἠδύδακσε προτάσει τῆς Συνόδου κατὰ τὰ ἄρθρα Δ' καὶ ΣΤ' τοῦ Σ' νόμου, ἵνα χορηγηται πρὸς ὑμᾶς ἐκ τοῦ κεντρικοῦ ταμείου σύνταξις κατὰ μῆνα δραχμῶν διακοσίων πρὸς περίθλαψιν τοῦ γήρατος ὑμῶν. Ὅθεν κατὰ τὸ ἀπὸ 22 τοῦ αὐτοῦ μηνὸς καὶ ὑπ' ἀριθ. 3050—3097 ἔγγραφο τοῦ ἐπὶ τῶν ἐκκλησιαστικῶν κ.τ.λ. ὑπουργείου κοινοποιεῖ τοῦτο πρὸς ὑμᾶς ἡ Σύνοδος πρὸς γνώσιν σας. Ἐπομένως παραγγέλλει ὑμῖν ἵνα παραδώσητε πρὸς τὸν Σεβασμιώτατον Μητροπολίτην Ἀθηνῶν ἢ πρὸς τὸν ἐπὶ τούτῳ παρ' αὐτοῦ διορισθέντα ἐπίτροπον, ἅπαντα τὰ εἰς τὸ Γραφεῖον τῆς ποτὲ ἐπισκοπῆς Αἰγίνης ἔγγραφα, καὶ ἅπασαν τὴν ἱερὰν ἐν αὐτῇ ἀποκειμένην ἀποσκευὴν ἐν πρωτοκόλλῳ κατὰ τὴν τάξιν

† ὁ Ἀθηνῶν Νεόφυτος, πρόεδρος

† ὁ Σύρον καὶ Τήνου Δανιὴλ

† ὁ Κορίνθου Ἰωάνης.

† ὁ Καλαβρύτων καὶ Αἰγιαλείας Βαρθολομαῖος

† ὁ Οἰτύλου Προκόπιος.

Τ. Σ. ὁ Γραμματεὺς

Ἀρχιμ. Μ. Ἀποστολίδης.»

«Ἀριθ. Πρωτ. 920.
Διεκπ. 653.

Βασιλείον τῆς Ἑλλάδος

Ἐν Ἀθῆναις.
τῆν 16. Σεπτεμβρίου
1852

ὁ
μητροπολίτης Ἀθηνῶν.

Πρὸς τὸν Σεβασμιώτατον Μητρ. πρῶην Αἰγίνης Σαμουὴλ

Κατὰ τὸ ἄρθρον Β'. τμῆμα Α'. § Α'. ἔδαφ. α' ἡ ἐπισκοπὴ Αἰγίνης συνεχωνεῦθη μετὰ τὴν Μητρόπολιν Ἀθηνῶν, ἀποτελέσασα ἡδὴ μέρος τῆς καθ' ἡμᾶς Μητροπόλεως. Ὅθεν κατὰ συνέπειαν τῆς ἀπὸ 22 Ἰουλίου ἐνεστῶτος ἔτους καὶ ὑπ' ἀριθ. 3050—3097 τοῦ ἐπὶ τῶν ἐκκλησιαστικῶν κ.τ.λ. ὑπουργείου Διαταγῆς, καὶ τῆς ἀπὸ 5 Ἰουλίου καὶ ὑπ' ἀριθ. 2737—2680 τῆς Ἱερᾶς Συνόδου. Παρακαλεῖσθε, Σεβασμιώτατε νὰ παραχωρήσητε ἐν πρωτοκόλλῳ πρὸς τὸν ἡμέτερον ἐπίτροπον μας παπᾶ Γεώργιον Χ. Δημητρίου ἅπαντα τὰ εἰς τὸ γραφεῖον τῆς

ἐπισκοπῆς Αιγίνης ἀνήκοντα ἔγγραφα, καθὼς καὶ ἅπασαν τὴν ἐν αὐτῷ ἱερὰν ἀποσκευὴν, καὶ μένωμεν ἀσπασίως.

(ἰδιοχείρως) τῆς πανιερόνητός σας ἐν Χριστῷ ἀδελφός
Τ. Σ. † ὁ Ἄθηνῶν Νεόφυτος.

Παρατηθεῖς πλέον τῆς ἐπισκοπῆς ἦλθε καὶ ἐγκατεστάθη εἰς Ἀθήνας ἐν τῇ μέχρι τοῦ νῦν σφισμένη, ἐν ὁδῷ Ὀραουρούλου 17, (ἐν ἐνορίᾳ τῆς Χρυσοκαστριωτίσσης) ἰδιοκτῆτι αὐτοῦ οἰκίᾳ ἀνηκούσῃ νῦν εἰς τὸν συγγενῆ αὐτοῦ ἀντιστράτηγον κ. Α. Βίγκον. Σχολάζων ὢν μητροπολίτης (δηλ. πρῶην Αιγίνης) καὶ εἰς ἕτερον μέρος ἐκτὸς τῶν Ἀθηνῶν, διατρέθων, προσεκλήθη ὑπὸ τοῦ προέδρου τῆς συνόδου, ὅπως παρουσιασθῆ ἑνώπιον αὐτῆς, κατόπι κοινοποιηθεῖς εἰς αὐτὴν ἀπὸ 9 αὐγούστου 1858, διαταγῆς τῆς ἱερᾶς συνόδου¹: ποῖα ἦτο ἡ αἰτία δι' ἣν κατηγορεῖτο, δὲν ἠδύνηθημεν νὰ ἐξακριβώσωμεν.

Τὰ ὑπόλοιπα ἔτη τοῦ βίου αὐτοῦ διήλθεν ἐν Ἀθήναις, περιτοιχούμενος ὑπὸ πολλῶν φίλων καὶ ἐκτιμώμενος τὰ μάλα ὑπὸ τῶν νεωτέρων ἱεραρχῶν, ὡς ὁ πατριάρχης τῶν ἐπιζώντων ἱεραρχῶν τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος. Καὶ μακρὰν δὲ τῆς ἐνεργοῦ ἐκκλησιαστικῆς ὑπηρεσίας τελῶν διεδέχθη τὰς ἀγαθὰς αὐτοῦ διαθέσεις, ὑποστηρίζων πολλοὺς νέους, οὓς δι' ἰδίῳ αὐτοῦ ἐξόδῳ ἐσπούδαζεν· κατὰ τινα σημείωσιν οἱ ὑπ' αὐτοῦ, οὕτω εὐεργετηθέντες ἀνέρχονται εἰς τὸν σεβαστὸν ἀριθμὸν τῶν εἰκοσιν ὀκτώ (28)².

Παρὰ τὸ θάρος τῶν ἐτῶν του, ἀπῆλθεν ὑγείας, ὡστε, ἐν Ἀθήναις προσκλιόμενος, ἠναλαμβάνῃ μέρος εἰς ἱεροτελεστίας.

Τὴν 1ην Ἰανουαρίου 1871 ἄγων ἀληθῶς ἀδρυμικίαν ἡλικίαν, ἀπῆλθε τοῦ προσκαιροῦ τούτου βίου, κηδευθεὶς ὑπὸ τῶν συγγενῶν του, τῶν ὑπ' αὐτοῦ εὐεργετηθέντων, τῆς Ἐκκλησίας καὶ τῆς Πολιτείας μετὰ τῶν προσηκουσῶν τῷ ἀξιώματι καὶ τῷ προσώπῳ αὐτοῦ τιμῶν. Ἡ ἐλληνικὴ Πολιτεία ἤδη πρὸ τοῦ θανάτου αὐτοῦ εἶχε τιμῆσει αὐτὸν διὰ τοῦ Σταυροῦ τοῦ τάγματος τῶν ἱπποτῶν τοῦ Σωτήρος. Ἀμφιά τινα αὐτοῦ παρεδόθησαν βραδύτερον ὑπὸ τῶν συγγενῶν αὐτοῦ εἰς τὴν Χριστιανικὴν ἀρχαιολογικὴν ἑταιρείαν³.

1. Ἰδοὺ τὸ κείμενον τῆς προσκλήσεως:

α' Αριθ. Πρωτ. 1986
Διεκπ. 979

Βασιλεῖον τῆς Ἑλλάδος

Ἐν Ἀθήναις

τὴν 11 Αὐγούστου, 1858.

Ὁ Μητροπολίτης Ἀθηνῶν

πρὸς τὸν πανιερώτατον μητροπολιτικὴν πρῶην
Αιγίνης Κύριον Σαμουήλ.

Δυνάμει τῆς ἀπὸ 9 Αὐγούστου ἐ.ε. καὶ ὑπ' ἀριθ. 8813 διαταγῆς τῆς ἱερᾶς Συνόδου, κοινοποιηθεῖς πρὸς ὑμᾶς, σὲ προσκαλοῦμεν ἅμα τῇ παραλαβῇ τοῦ παρόντος ἡμῶν ἐγγράφου, αἰθιμερὸν καὶ ἀνευ ἀναβολῆς νὰ μεταβῆς εἰς Ἀθήνας καὶ νὰ παρουσιασθῆς ἑνώπιον τῆς ἱερᾶς Συνόδου.

Τ. Σ.

† Ὁ Ἀθηνῶν Νεόφυτος

2. Ἀντωνίου Βίγκου, ἐνθ' ἀνωτ. σ. 127.

3. Ἀντωνίου Βίγκου, ἐνθ' ἀνωτ. σελ. 127.

Οὕτως ἔζησεν, ἔδρασε καὶ ἀπέθανεν ὁ μητροπολίτης Σαμουήλ, ἕστις ἂν μὴ δύναται ἵνα ἀξιῶση ἐξαίρετον θέσιν εἴτε διὰ δρασιν ἐκκλησιαστικὴν μεγαλοπράγμονα, εἴτε δ' ἐπίδοσιν εἰς τὰ θεολογικὰ γράμματα ἀξιόσημειώτων, κατώρθωσεν ὁμῶς διὰ τῆς εὐσεβείας καὶ συνέσεως αὐτοῦ, τῆς μετριοπαθείας καὶ τοῦ σώφρονος ζήλου ἡ ἀρχιερατεὺσιν εὐτυχῶς καὶ ἐπικινετῶς ἐπὶ ὀλόκληρον ἡμῶν αἰῶνος κατὰ τοὺς παραχῶδεις μάλιστα διὰ τε τὴν Ἐκκλησίαν καὶ τὸ Γένος ἐκείνους χρόνους ἄν πρέπει ὁμῶς νὰ νομισθῆ καὶ ἄμωρος παιδείας ὁ μακαρίτης ἱεράρχης, ὡς δ' ἐκ τῶν ἐγγράφων αὐτοῦ συνάγεται μετὰ πολλῆς ἀκριβείας, ἔστιν δ' ὅτε καὶ γλαφυρότητος ἐποιεῖτο χρῆσιν τῆς ἑλληνικῆς γλώσσης γνώστης ὦν ἕνα καὶ τριῶν ξένων γλωσσῶν τουρκικῆς, ἀραβικῆς καὶ σλαυικῆς¹. Ἄξιον δὲ ἰδιαζούσης ἕλωσ ἐμφάσεως τυγχάνει ὅτι ἐγένετο μακροβιώτατος, ὑπερβᾶς κατὰ πολὺ, οὐ μόνον τὸ ἔριον τῆς συνήθους γεροντικῆς ἡλικίας, ἀλλὰ καὶ αὐτοὺς τοὺς ἐπὶ μῆκιστον ζήσαντας ἱεράρχας τῆς Ὁρθοδόξου Καθολικῆς Ἐκκλησίας κατὰ τοὺς κάτω χρόνους.

Ἐπὶ τῇ συμπληρώσει ἐξηκονταεξαετίας ἀπὸ τοῦ θανάτου τοῦ ἐγράφησαν ταῦτα ὡς ταπεινὸν μνημόσυνον εἰς τὴν μνήμην αὐτοῦ καὶ ὡς πενιχρὰ συμβολὴ εἰς τὴν ἱστορίαν τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος τοῦ 10^{ου} αἰῶνος.

Ἐν Πειραιεὶ.

ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΣ Σ. ΜΠΟΥΑΣ
ΑΡΧΙΜΑΝΔΡΙΤΗΣ